

Nationaal Vlasserij-Suikermuseum
Stoofdijk 1A
4791 SH Klundert
T: 0168 401539
E: info@vlasserij-suikermuseum.nl
W: www.vlasserij-suikermuseum.nl
IBAN: NL21RABO0346746256
BIC code: RABONL2U
KvK nr.: H20097300
BTW nr.: NL8087.47.605.B.01

Jaarverslag 2017 van de Stichting Nationaal Vlasserij - Suikermuseum.

Samenvatting.

2017 is voor de Stichting Nationaal Vlasserij-Suikermuseum (verder te noemen "het museum") een goed jaar geweest, bezoekersaantallen en omzet waren fors hoger in vergelijking met vorig jaar. Ook het aantal vrijwilligers nam nog toe.

De nieuwe keuken is in gebruik genomen. Deze keuken geeft onze horeca medewerkers meer mogelijkheden, en maakt het werken vooral veel prettiger. De keuken is door onze eigen vrijwilligers geplaatst, waardoor de kosten laag gehouden konden worden.

Op de zolderverdieping was nog geen verwarming aangelegd. De ervaring van vorig jaar had geleerd dat de temperatuur 's zomers sterk kon oplopen. Om deze reden is gekozen voor de installatie van airco's. Deze worden in de winter voor verwarming gebruikt.

Het model (schaal 1:72) van de "Amelia" is gereed gekomen en in de expositie geplaatst. De "Amelia" was een spiritusfabriek die aan de Rode Vaart in Zevenbergen naast de "Azelma" was gebouwd om de melasse verder te verwerken. Dit is het eerste stuk van het Azelmacomplex, de eerste suikerfabriek van Nederland

In 2017 is gedurende een groot deel van het jaar in de suikerexpositie een tijdelijke tentoonstelling geweest van suikerzakjes, beschikbaar gesteld door dhr. van de Akker. De suikerzakjes waren op thema verzameld en op panelen tentoongesteld in de suikerexpositie.

Evenals vorig jaar zijn met schoolkinderen uit Klundert en Noordhoek ter gelegenheid van Sint Maarten op 11 november suikerbieten uitgehold en van verlichting voorzien, waarna een wandeling met de lampions door Klundert is gehouden. Nieuw was dat met de kinderen de traditionele liedjes waren ingestudeerd. Ook is op 9 december weer een zeer geslaagde Kerstmarkt in het museum gehouden, waar zo'n 450 bezoekers op af zijn gekomen.

Opgestart is het project museum 2.0. Met dit project wil het museum zich richten op de toekomst en uitbreiding van het museum en verbeteringen aanbrengen die nodig zijn om het museum toekomstbestendig te maken. Aan alle vrijwilligers is gevraagd wat verbetering behoeft en de resultaten zijn geïnventariseerd. In 2018 zal met de uitwerking daarvan worden begonnen.

Het afgelopen jaar zijn er extra inspanningen gepleegd om bezoekersaantallen en omzet te verbeteren. Dit heeft resultaat gehad. De bezoekersaantallen (exclusief de kerstmarkt) zijn in 2017 fors toegenomen; er waren ruim 600 betalende bezoekers meer dan in 2016. Ook de omzet van de horeca nam flink toe. De totale omzet uit kantine (excl. entree) winkel en rondritten was daardoor iets meer dan € 10.000 beter dan vorig jaar.

Het aantal vrijwilligers is het afgelopen jaar verder toegenomen, en zit nu op ruim 80.

Financieel is het museum gezond, het boekjaar 2017 is afgesloten met een klein negatief resultaat van € 94. Hierbij wordt aangetekend dat er voor projecten in het kader van museum 2.0 een reservering is gemaakt van € 25.000. Voor 2018 wordt een sluitende begroting voorzien,

Verslag

1. De missie van het museum is:

"De vlasserij- en suikergeschiedenis als culturele waarden, eigen aan de regio Noord-West-Brabant, zo professioneel mogelijk beheren, uitbreiden, behouden en presenteren door middel van de exploitatie van een museum met een nationaal karakter"

Het museum is lid van de Nederlandse Museumvereniging en is een geregistreerd museum. Aan de missie van het museum is in 2017 op de volgende wijze uitvoering gegeven:

2. Bestuur

Het bestuur is dit jaar niet gewijzigd. Het bestuur van het museum heeft 4 x vergaderd. Van deze vergaderingen is een verslag gemaakt, voorzien van besluitenlijst en actiepuntenlijst. De actiepuntenlijst is iedere vergadering aan de orde gesteld en geactualiseerd. Op deze wijze wordt de voortgang van de diverse projecten in het museum bewaakt.

Verder is van elke vergadering een kort verslag gemaakt, dat aan alle vrijwilligers is toegezonden. Op deze wijze zijn alle vrijwilligers op de hoogte van wat er in het museum speelt.

Het bestuur bestaat uit het dagelijks bestuur (bestaande uit voorzitter, vicevoorzitter, secretaris en penningmeester) en de bestuursleden die tevens hoofd zijn van een taakcluster.

Het museum kende in 2016 de volgende taakclusters:

- Collectietaak Vlasserij
- Collectietaak Suiker
- Facilitaire zaken
- Horeca
- Marketing en Media
- Planning en Organisatie Museumbezoek
- Jet en Jan, scholenprojecten

Per 31 dec. 2017 was het bestuur als volgt samengesteld:

Dagelijks bestuur: Harm Jan Volkers (voorzitter) Jos Huijbrechts, (secretaris, tevens vice-voorzitter) en Bert Beulens (penningmeester).

Clusterhoofden, tevens bestuurslid: Lauran Schoone (collectietaak Vlasserij). Jos Huijbrechts (collectietaak Suiker) Leo Kanters (Facilitaire zaken), Miranda Keller (Horeca), Jos Huijbrechts (waarneming Marketing en Media), Bert Tanis (Planning en Organisatie Museumbezoek), Wim Nelemans (Jet en Jan).

Het bestuur wordt bijgestaan door adviseurs. Adviseurs worden benoemd vanwege hun specifieke deskundigheid op een bepaald terrein of vanwege hun grote kennis en ervaring met betrekking tot het museum.

Adviseur met specifiek aandachtsgebied was in 2017 Jan Paul van der Most van Spijk (veiligheid en binnenmilieu) en Helga Stroobant als bibliothecaris. Verder waren als adviseur voor het bestuur beschikbaar: Roel van Dijk, Hein de Jong, Bert de Jong, Jan van Meer, Theo de Jong, Adrie Bossers, Cees Coppens, mevr. H. de Kort-Kramer, Jacques Magielse, Johan van Merrienboer en Peter van der Wiel

2.1. Financiën

Voor het overzicht van de financiën van het museum wordt jaarlijks een rapport opgesteld door Cloïn, Administratieve Services. Voor details wordt daarom in dit jaarverslag verwezen naar dat rapport. Op financieel gebied is het in 2017 goed gegaan. De reservering voor de vernieuwing van de keuken was toereikend en op de bovenverdieping konden airco's worden geïnstalleerd. Verder kon een reserve ten behoeve van Museum 2.0 worden opgebouwd van € 25.000. Voor 2018 kan - mede dank zij een subsidie van de Gemeente Moerdijk - een sluitende begroting worden opgesteld. Het boekjaar 2017 is afgesloten met een klein negatief resultaat van € 94.

2.2 Voorziening ten behoeve van de Vlasserij.

De Vereniging tot het behoud van cultuurhistorische vlaswerktuigen is in 2015 opgeheven en heeft zijn bezittingen overgedragen aan het museum. Daarbij is afgesproken dat het batig saldo van de vereniging uitsluitend ten behoeve van de Vlasserij zal worden besteed.

Van dit saldo (€ 4579) is in 2017 € 500 besteed , onder meer aan het inbinden van historische tijdschriften.

3. Vrijwilligers

Helaas overleden ook in 2017 personen die veel voor het museum hebben betekend. Op 22 maart Rieke de Kort; zij is betrokken geweest bij de oprichting van het museum en die nog altijd adviseur was van ons museum.

Op 4 sept Bernie van Dijk; zij woonde naast ons museum en heeft heel veel voor ons museum gedaan, zowel voor de horeca, als voor Jet en Jan.

en op 3 december is overleden Cock van Oers, zij was jaren lang secretaresse en heeft heel veel werk gestoken in ons documentatiesysteem.

Wij zijn dankbaar voor alles wat ze voor ons museum gedaan hebben.

Ook hebben twee vrijwilligers dit jaar afscheid van ons genomen: Marjan Riedijk en Sjaak de Jong. Jammer, maar die keuze respecteren wij.

We hebben als vrijwilliger mogen begroeten: Bep Ardon (Horeca), Wim Dekker (Suiker), Jan Kapitein (facilitaire Zaken), Annette van Kouwen (Marketing en Media), Winold Noordink (Jet & Jan) en Ineke Strootman (Jet & Jan)

Op 31 dec. 2017 telde het museum 85 vrijwilligers

3.1 Fooienpot.

De fooienpot commissie bestaat uit Ingrid Verkaik, Bart Gijzen en Aart Broersma. Ze hebben ook dit jaar weer een - zeer gewaardeerde!- kerstverrassing voor onze vrijwilligers verzorgd.

4. Bezoekers.

Jaar:	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal aantal bezoekers	4926	3938	3482	3354)*	4032)*
Opbrengst aan entree)**	€ 16.410	€ 12.661	€ 11.828	€ 10.467	€ 14.743
Opbrengst kantine verkopen	€ 17.642	€ 15.078	€ 15.801	€ 10.653	€ 16.349
Museumwinkel				€ 439	€ 650

)* Deze bezoekersaantallen zijn exclusief de bezoekers aan onze kerstmarkt, in 2017 waren dat 450.

)** Opbrengst is inclusief vergoeding aan onze gids bij rondritten

Door ruimere opzet, en het uitgebreide assortiment de omzet van de museumwinkel ook toe.

4.1 Groepsbezoek .

De toename van het bezoek is vooral toe te schrijven aan het groepsbezoek. Vorig jaar hebben 116 (2016 was 84) groepen ons museum bezocht met in het totaal 3295 (2016 was 2220) personen, Door de groepen is ook meer gebruik gemaakt van onze horecafaciliteiten, hetgeen heeft geresulteerd in een fors hogere omzet.

5. Evenementen.

5.1 Suikerbieten uithollen

In het museum zijn evenals vorig jaar ter gelegenheid van Sint Maarten met schoolklassen uit Klundert en Noordhoek suikerbieten uitgehold en van lampjes voorzien. Nieuw was dat ook de traditionele liedjes zijn ingestudeerd en bij de wandeling door Klundert ten gehore gebracht.

5.2 Kerstmarkt

In het museum is op 9 december voor de tweede keer een kerstmarkt gehouden. Het museum was geheel in kerstsfeer gebracht. Er waren 12 standhouders die door het gehele museum een plaats hadden gevonden. De horeca verzorgde de gasten met (onder meer) erwtensoep en glühwein. Het evenement trok bijna 450 bezoekers.

5.3 Deelname aan evenementen:

Op 16 maart zijn aan de bewoners van de Mauritshof onderdelen van het programma Jet en Jan gepresenteerd, zoals sokken stoppen en wassen met een wasbord. Dit werd zeer op prijs gesteld.

Op 25 en 26 maart hebben we deelgenomen aan Bietje Koekoek in Zevenbergen.

Van 3 t/m 9 april was er de Nationale Museumweek.

Op zondag 23 april presenteerden we ons museum tijdens de Zwaluwse Havenfeesten. Van 16 tot 18 juni waren we Gastheer voor het Waterpoortweekend, wat dit jaar in het teken van de biet stond.

Op 12 augustus is deelgenomen aan de Boerendag Oldtimerfestival in Alphen (N.Br.)

Op 2 september is deelgenomen aan de Oogstdag op het eiland Tiengemetten.

Op 9 en 10 september was de jaarlijkse Kunst en Cultuurroute

Van 9 t/m 12 november presenteerde we ons tijdens de afsluiting van Waterpoort – Jaar van de biet. Hiervoor hebben we verschillende interviews geleverd voor de presentaties.

6. Infrastructuur.

6.1 Klimaatbehandeling zolderverdieping.

De inrichting van de zolderverdieping heeft begin 2016 plaats gevonden, maar er was nog geen verwarming geïnstalleerd. 2016 is benut om na te gaan wat er precies nodig was. De ruimtes zijn op zich zeer goed geïsoleerd, en in de winter kon met eenvoudige elektrische bijverwarming worden volstaan. 's zomers bleek de temperatuur toch flink op te lopen, tot boven de 30 graden. In 2017 is daarom in drie ruimtes airco aangelegd. Deze wordt 's winters gebruikt voor verwarmen. Gezien het incidentele gebruik is dit de meest kosteneffectieve oplossing.

6.2 Herinrichting keuken

In de vrijgekomen ruimte op de begane grond (vroegere administratie) is een ruime keuken gerealiseerd. De horeca heeft hierdoor meer mogelijkheden, maar het is ook vooral veel prettiger werken. Het project is geheel door onze vrijwilligers gerealiseerd zodat de kosten beperkt bleven tot de aanschaf van keukenblokken en nieuwe apparatuur. De keuken voldoet in de praktijk prima.

7. De collectie.

7.1 Expositie: Vlasserij

De expositie vlasserij is verrijkt met een meer dan 100 jaar oud hekelbankje. Er zijn 2 paspopjes geplaatst, die de doopjukjes hebben aangekregen die voorheen los in de vitrine lagen. Verder zijn de gele elektriciteitsbuizen, die over het plafond liepen weggewerkt door ze zwart te schilderen.

7.2 Expositie: Suiker

In de suiker expositie heeft van april t/m oktober een tijdelijke expositie bestaan van suikerzakjes. Deze was beschikbaar gesteld door verzamelaar Wil van den Akker uit Zeist, oud 81 jaar en verzamelt al ruim 60 jaar suikerzakjes. Hij bezit meer dan 100.000 exemplaren, waarvan wij maar 'n klein gedeelte hebben tentoongesteld. Kenmerkend waren de door de verzamelaar bijgeplaatste teksten op de panelen. Afgelopen jaar hebben we weer diverse objecten geschonken gekregen. Opmerkelijk waren hierbij 2 zeer oude handzaaimachientjes en een verzameling suikerpotten en bussen.

In de suikercollectie is verder het schaalmodel 1:72 van de branderij Amelia in Zevenbergen opgenomen. Deze stond naast suikerfabriek Azelma, waarvoor door de modelbouwers plannen gemaakt worden om ook deze in schaal na te bouwen.

8. Jet en Jan

8.1 Project.

Het project van Jet en Jan draait per cursusjaar. In 2016/2017 voor de elfde keer in ons museum. Het project bestaat uit drie geschiedenislessen op school en een activiteitencircuit in het museum.

8.2 Organisatie.

Het cluster Jet en Jan telt 11 vrijwilligers, die per drietal ingeroosterd worden om de scholen in het museum te ontvangen en de organisatie van het activiteitencircuit te verzorgen.

8.3 Deelnemers.

Jaarlijks worden de scholen uitgenodigd om deel te nemen aan het project. Door middel van een inschrijfformulier kunnen de scholen voor de groepen 5 inschrijven. In 2017 hebben 16 scholen zich ingeschreven; 2 scholen moesten helaas door dringende omstandigheden afhaken. Voor 15 groepen hebben we het activiteitencircuit verzorgd (1 school schreef in voor 2 groepen). Scholen moeten zelf voor begeleiders zorgen; op 15 kinderen of meer: 6; op minder dan 15 kinderen: 3. In totaal is er voor 348 kinderen ingeschreven.

8.4 Evaluatie.

Na afloop van het eerste scholenbezoek in september van het lopende jaar wordt er een clusteroverleg georganiseerd. Op de agenda is de evaluatie opgenomen. Daartoe wordt iemand van Erfgoed Brabant uitgenodigd om de door de scholen digitaal

ingevulde evaluaties te bespreken. In die evaluaties geven de scholen hun oordeel over het lesmateriaal, de ontvangst en de organisatie in het museum. Tevens kan er aangegeven worden wat er veranderd/verbeterd/ kan of ongewijzigd moet blijven. Jaarlijks blijkt dat we op enthousiasme van de vrijwilligers hoog scoren evenals de organisatie van activiteitencircuit. Jaarlijks komen we uit tussen een 8,5 en een 9,5. Verder komen in de clustervergaderingen zaken aan de orde, die specifiek gericht zijn op het project Jet en Jan.

9. Marketing en Media

9.1 Marketing

Op 2 november is weer deelgenomen aan de beurs BusIdee in Boskoop, Hier hebben we ons gepresenteerd bij de touringcarbedrijven en de groepsreizen. Hopelijk levert dit weer extra bezoekers in het nieuwe jaar op.

Een viertal keren is 'n bijeenkomst bezocht van "Boergondisch Brabant". Vanwege de aard van de deelnemers is dit omgedoopt in "Proef en Beleef Brabant.nl"

9.2 Media

9.2.1 Website.

Een kleine werkgroep is continue bezig de website te updaten. Voorts geeft hij belangrijke informatie over het aantal bezoekers.

9.2.2. Mediatheek.

In de mediatheek wordt met een vast team gewerkt. Daardoor is het digitaliseren van de collectie enorm aan het vooruitgaan.

De boeken zijn geregistreerd en kunnen als zodanig zowel in de kast als in Pandora worden opgezocht. Er ligt alleen nog een stapeltje te restaureren/repareren boeken door een deskundige. Daar is voor de komende 2 jaar een vast bedrag voor gereserveerd.

De foto's van de vlas zijn ook allemaal benoemd, verwerkt in Pandora en in speciale mappen opgeborgen.

Nu is het zaak om de foto's van de suiker aan te pakken en aan diverse personen hulp te vragen bij het benoemen/beschrijven hiervan. Dit gaat veel tijd kosten maar is noodzakelijk.

Begin februari zijn we gestart met het inventariseren van de vlas expositie. Aan het clusterhoofd is het verzoek gedaan, de expositie tijdelijk niet te veranderen, omdat we elk voorwerp moeten onderzoeken op nummer etc. het gaat langzamer dan verwacht omdat de nummering door stoflagen moeilijk te vinden is. Aan de suiker expositie kunnen we pas beginnen als duidelijk is hoe de expositie er uit gaat zien.

Het inleveren/aannemen van attributen verloopt nog niet soepel volgens het aangifte formulier. Hier rust een verantwoordelijkheid voor de clusterhoofden vlas en suiker. Die zijn namelijk eindverantwoordelijk voor de juiste informatie welke nodig is om het in Pandora te voeren door het mediatheek.

Voor het Depot wordt komend jaar een plan/indeling gemaakt, zodat straks alle overvloedige materialen geregistreerd kunnen worden opgeslagen.

In kader van museum 2.0 is met erfgoed Brabant bekeken of we ook online kunnen. Dat zit in de mogelijkheden, maar daar zal altijd een kostenplaatje aan verbonden zijn.

We zijn op de goede weg bezig om in de nabije toekomst, indien gewenst, ook online onze collectie te zetten.

9.3 Buurtbank Brabant

Omdat ondersteuning vanuit Erfgoed Brabant is stopgezet, wordt de mogelijk onderzocht dit in eigen beheer verder uit te breiden.

10. Facilitaire zaken

Na de eerste maanden met zijn allen aan de keuken gewerkt te hebben is het schuurtje waar de afzuiginstallatie van de vlasserij in staat van een geheel nieuw dak voorzien en is opnieuw geschilderd

Na plaatsing van de airco op de grond bij de achtergevel is hier voor een metalen hek gemaakt ter bescherming voor eventuele aanrijdingen

In de vitrines in de ontvangstruimte zijn glazen legplanken gemaakt voor een moderne uitstraling

Het opknappen en reviseren van de grote zaaimachine is klaar men is nu bezig met het opknappen en verven van de vlasplukker

Begonnen met het opknappen/verven van de klontjesmachine om deze weer te laten draaien

In het kader van energieverbruik worden allen lampen in het museum bij stuk gaan vervangen door led lampen

10.1 Modelbouw

Er wordt hier heel hard aan gewerkt op meerdere dagen per week om deze op tijd in de geplande suiker ruimte beneden te krijgen

10.2 Veiligheid en Binnenklimaat.

10.2.1 Veiligheid

In 2017 zijn geen incidenten en ook geen "bijna ongelukken" gerapporteerd.

Activiteiten:

In 2016 hebben op veiligheidsgebied de volgende activiteiten plaatsgevonden :

- Er zijn een 4 tal veiligheidsinspectierondes gehouden in de diverse ruimten van het museum. De resultaten zijn aan het bestuur gerapporteerd. Terugkoppeling naar de opstellers verdient verbetering.
- Controle van brandblussers en EHBO kisten werd door de fa. CENO uitgevoerd.
- Alarmafhandeling van het brand en inbraak alarmeringssysteem werd afgerond door het maken van een instructiekaart voor de medewerkers.
- Aan EBN werden de nieuwe contactpersonen opgegeven die benaderd kunnen worden in geval van onraad.
- De sleutels uit de sleutelkastje in de ontvangstruimte werden voorzien van een label en nummer. Met daarnaast een overzichtslijst van de sleutels is direct te zien of er een sleutel ontbreekt en zo ja welke sleutel dat is.

Aandachtspunten voor 2018 :

Inspectierondes

Vluchtwegarmaturen laten controleren

Documentatie

10.2.2. Binnenklimaat

Gedurende 2017 werden relatieve vochtigheid en temperatuur geregistreerd in de Vlasserij, in het Suikermuseum en op zolder in het depot. Gebruik werd gemaakt van zowel de Klima-Pro datalogger als ook de oude Escort loggers. Op zolder werden in augustus een aantal airco's geïnstalleerd. Deze kunnen 3 ruimten afzonderlijk koelen in de zomer en verwarmen in de winter.

A. Temperatuur

Ontvangstruimte:

Hier is een programmeerbare thermostaat geïnstalleerd. Hierdoor komt het niet meer voor dat de verwarming aan blijft staan indien men vergat de (oude) thermostaat bij het afsluiten terug te draaien.

Vlasserij- en Suikermuseum:

De data recorders indiceren een vrij constante temperatuur in het museum. In de winter variërend van 16-19 gr. C en in de zomer periode tussen 20 en 24 gr. C. Wanneer niet gestookt wordt is de binnentemperatuur in het museum afhankelijk van de buitentemperatuur.

Zolder:

Op zolder varieert de temperatuur in de winterperiode tussen 15 en 20 C. De airco's worden 's winters gebruikt om de bestuurskamer, mediatheek en modelbouwruimte te verwarmen. De eerste ervaring leert dat de opwarmcapaciteit vrij gering, maar wel voldoet. In de zomer kan de temperatuur goed in de hand gehouden worden. De tijd dat gebruik gemaakt wordt van de airco's is slechts 1 dag per week van 9:00 tot 16:00 hr. Hierdoor is het energieverbruik relatief gering. Wel werd in december een piek in het elektra gebruik geconstateerd, die samenviel met een lagere temperatuur dan ingesteld (< 15 gr. C in het depot). Mogelijk dat deze piek werd veroorzaakt door de bijspringende airco's die op 15 gr. C staan ingesteld.

B. Relatieve Vochtigheid (R.V.)

De RV in de 2 musea verschilt nauwelijks en varieert 's winters tussen 30 en 50 % , terwijl in de zomer periode deze tussen 50 en 65 % varieert.

Op zolder varieert de RV 's winters tussen 30 en 60 en zomers tussen 40 en 60 % (iets droger dus dan in de musea).

Plannen met betrekking tot het binnenklimaat

Er is tot nog toe geen aanleiding voor directe maatregelen m.b.t. de regeling van het vochtgehalte. Voor de houten voorwerpen (in het bijzonder in de Vlasserij), kan overwogen worden een vernevelaar te installeren om gedurende zeer droge perioden het vocht gehalte te verhogen om binnen de optimale grenzen te blijven.

C. Verlichting

De halogeen spot die de brandslang-vitrine in de vlasserij verlicht, is vervangen door een energie efficiënte lamp.

10.2.3 Energieverbruik

Het energieverbruik is een belangrijke kostenpost voor het museum. Het energie verbruik is na de verbouwing van 2015 weer gestabiliseerd. Nog steeds worden met enige regelmaat onverklaarbare verbruiks-pieken geconstateerd, zowel bij gas als bij elektriciteit.

Er is in september 2017 een nieuw energiecontract afgesloten met NUON. Door op een zakelijk contract over te stappen kon een reductie van de energiekosten worden bereikt.

Gas :

Het gasverbruik bedroeg in de jaren 2015-2016-2017 (1-1 t/m 31-12) bedroeg resp. 6.740m³, 6.130 m³ en 4.947 m³ gas. Het hoge verbruik in 2015 werd veroorzaakt door een piekverbruik tijdens de verbouwing. De verbeterde isolatie na de verbouwing in 2015 heeft in 2016 geen merkbaar effect gehad. Het 20% lagere gasverbruik in 2017 (vergeleken met 2016) wordt toegeschreven aan het weer (wind en buiten temperatuur).

Elektriciteit :

Het elektriciteitsverbruik in de jaren 2015-2016-2017 (1-1 t/m 31-12) was resp. 15.976 en 14.438 en 13.578 kWh. Het verbruik in 2017 is 5 % lager dan dat van 2016. Het elektriciteitsverbruik zal o.a. gerelateerd zijn aan het aantal groepsbezoeken. Maar ook de vervanging van een oude koelkast door twee energiezuinige koelkasten kan her mede debet aan zijn. Het gemiddelde verbruik (tegen daltarief) bedraagt 45% van het totaal verbruik. Nachtverlichting buiten, koel-vriescasten, ventilatie en CV pompen ('s winters) zijn belangrijke continue verbruikers. Nagegaan moet worden of een investering in zonnepanelen voldoende rendement oplevert.

11. Cursussen, symposia en dergelijke.

11.1 Excursie

Onze jaarlijkse educatieve dag voor onze vrijwilligers ging dit jaar naar het Havenschap Moerdijk. Bij de opening van de door hun gesponsorde ruimte op onze zolder hadden we deze uitnodiging gekregen. Het was een unieke ervaring om te zien wat daar allemaal plaatsvindt. In de namiddag werd het Drukkerijmuseum in Etten-Leur bezocht. Een museum dat veel gelijkenis vertoont met ons museum. Het was 'n leerzame dag.

11.2 Cursussen

In mei werden door enkele vrijwilligers de Museum Vakdagen in Eindhoven bezocht. In december is 'n vrijwilliger begonnen met de cursus "Gastheer van Waterpoort". Deze loopt door in 2018.

12. Plannen voor 2018

In 2018 zal gestart worden met de uitwerking van museum 2.0

Het afgelopen jaar is geïnventariseerd wat de vrijwilliger vinden dat er veranderd / verbeterd kan worden in het museum. Hiermee zullen werkgroepen aan de gang gaan. De onderwerpen hebben betrekking op alle gebieden van het museum,

- de collectie
- de presentatie
- gebouw en terrein
- ontvangst van bezoekers

Ondertekening: Klundert: 26 april 2018

(voorzitter)

(secretaris)

(penningmeester)